

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

ดินนับว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติหลักของโลก¹ มีความสำคัญและจำเป็นที่สุดต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย ทรัพยากรดินนี้มีความหมายตามการใช้ประโยชน์ได้เป็น 2 ลักษณะ คือ² เนื้อดิน และที่ดิน

เนื้อดิน (soil) หมายถึงชั้นของดินบนพื้นผิวโลกที่กำเนิดจากอินทรีย์วัตถุแร่ธาตุ อาหาร น้ำ อากาศ และสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ ในดินเป็นส่วนประกอบ ใช้ประโยชน์ในการผลิตพืชผลทางการเกษตรและป่าไม้

ที่ดิน (land) หมายถึง ผืนแผ่นดินที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย หรือใช้เป็นที่ประกอบกิจการอื่น ๆ ของมนุษย์ เช่น เป็นที่ตั้งของบ้านเรือน โรงงาน และกิจการอื่น ๆ ธรรมชาติ เป็นต้น

จะเห็นว่า ที่ดินมีความมั่นคงกว่าเนื้อดินเป็นอันมากเพราะเนื้อดินง่ายต่อการถูกชะล้าง การเซาะกร่อนด้วยลมและน้ำ ดินบางแห่งไม่อาจใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรได้เต็มที่เนื่องมาจาก คุณภาพของดินเริ่มเปลี่ยนไป เช่น เป็นดินทราย ดินกรวด ดินกรด ดินด่าง เป็นต้น แต่ดินมีคุณสมบัติพิเศษกว่าทรัพยากรอื่นคือสามารถบูรณะให้กลับฟื้นคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์ได้โดยใช้เทคโนโลยีทำการปรับปรุงดินที่มีปัญหาให้เกิดประโยชน์ได้³ เช่น อาศัยการชลประทานแก้ปัญหาที่ลุ่มและที่แห้งแล้ง ใช้ปุ๋ยหรือปูนมาร์ลแก้การเป็นกรดของดิน ปลุกพืชตระกูลถั่วเพื่อให้ดินได้ในไตรตเพิ่มขึ้น สามารถใช้ประโยชน์ในที่ดินแห่งเดิมได้อีก

¹ สมนึก อ่องเอิบ, การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (กรุงเทพฯ: ไทชวิตนาพานิช, 2519) หน้า 17.

² นิวัติ เรืองพานิช, ภูมิศาสตร์มนุษย์และสิ่งแวดล้อม (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522) หน้า 36.

³ สมนึก อ่องเอิบ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 27.

การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมทุกประเภททั่วประเทศ รวมกันมีจำนวนพื้นที่ 146,942,758 ไร่ หรือร้อยละ 45.28 ของเนื้อที่ทั่วประเทศ⁴ โดยธรรมชาติแล้ว ที่ดินในประเทศไทยมีคุณภาพต่ำ เนื่องจากธาตุอาหารในดินมีน้อยและลักษณะภูมิอากาศไม่อำนวย การกระจายของฝนไม่สม่ำเสมอทำให้ขาดแคลนน้ำไม่สามารถปลูกพืชบางชนิดได้ อีกประการหนึ่งที่ทำให้ที่ดินเพื่อการเกษตรในปัจจุบันเสื่อมโทรมลงจากที่เคยมีความอุดมสมบูรณ์ในอดีต เป็นเพราะขาดการเอาใจใส่และปรับปรุงดิน เกิดการชะล้างพังทลายเป็นผลทำให้ผลผลิตลดลง

อย่างไรก็ตาม การเกษตรยังคงเป็นอาชีพและภาคการผลิตที่สำคัญของประเทศไทย อาชีพเกษตรกรยังคงเผชิญกับสภาพความยากจน ความไม่แน่นอนของตลาด และราคาผลผลิต ปัจจุบันมีแนวทางพัฒนาด้านการเกษตรโดยให้ความสำคัญกับการผลิตเพื่อการส่งออกและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อบู๊ตไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในอนาคต จึงได้เปลี่ยนวิธีการผลิตจากการผลิตเพื่อยังชีพและเพื่อแลกเปลี่ยนภายในชุมชนซึ่งปลูกพืชหลายชนิด มาเป็นการปลูกพืชชนิดเดียวที่ละมาก ๆ ซึ่งมักเป็นพืชเศรษฐกิจที่ต้องพึ่งพาสภาพตลาดเพื่อการส่งออกเช่น ข้าว ข้าวโพค มันสำปะหลัง ฯลฯ พืชเหล่านี้จะมีราคาผันแปรตลอดเวลาตามราคาตลาดโลก

อีกทั้งการเพิ่มผลผลิตโดยขยายพื้นที่ทำการเกษตรโดยการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ ทำให้ได้ผลผลิตดีในระยะแรกที่ดินยังอุดมสมบูรณ์ การไม่บำรุงรักษาทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินหมดไปและเกษตรกรรุ่นใหม่ยังละเลยเทคโนโลยีพื้นบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น⁵ ที่ได้สะสมมาในอดีต ตัวอย่างที่ชัดเจนคือ การไม่เห็นคุณค่าของการใช้ปุ๋ยพืชสดหรือปุ๋ยธรรมชาติอื่น ๆ แต่มักใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์เป็นหลักในการผลิตซึ่งทำให้เกษตรกรไทยต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ

⁴โสภณ ช่มชาญ และคณะ, การป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน (กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2517) หน้า 71.

⁵ไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร, "เกษตรกรรมสำหรับปีใหม่", เดลินิวส์ (30 ธันวาคม 2533): 7 จากการศึกษาเวทีศึกษางานไทย โดยสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา "การเกษตรไทยในปัจจุบันและศักยภาพในอนาคต" วารสาร ธ.ก.ส. ฉบับประจำเดือนสิงหาคม-พฤศจิกายน 2533.

ความสำคัญของที่ดินอีกด้านหนึ่ง ซึ่งบรรดานักลงทุนเห็นว่านับวันก็ยิ่งมีค่า และราคาสูงขึ้นก็คือพื้นที่ทำการเกษตรบางแห่ง เป็นที่สนใจของนักลงทุนที่นิยมซื้อไว้เก็บกำไรจนทำให้ราคาที่ดินสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อพื้นที่ที่เคยทำนาถูกซื้อไปเกษตรกรบางคนก็จะร่ำรวยจากการขายที่ดินที่มีราคาสูง ไม่ต้องเสี่ยงกับปัญหาการลงทุนที่สูงขึ้น แต่ชาวผลผลิตการเกษตรราคาต่ำ รวมถึงปัญหาจากภัยธรรมชาติอื่นจะนำมาซึ่งการเป็นหนี้สินแต่ในความเป็นจริงกลับพบว่า ยังมีการลดทอนพื้นที่การทำนาลงไปมากเท่าไร ชาวนากลับแย่มากขึ้นเท่านั้น^๕ เมื่อที่ดินราคาแพงก็ทำให้เกษตรกรไม่น้อยขายที่นาแล้ว ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย มีจำนวนหนึ่งต้องหมดตัวหมดอนาคต เมื่อขายที่ดินไปแล้วต่อจากนั้นก็ ต้องไปเป็นลูกจ้าง แทนที่จะเป็นเจ้าของที่ดินทำการเกษตรอย่างที่เคยเป็นมา^๖

ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานราชการโดยความริบผิดชอบของกรมพัฒนาที่ดินมี นโยบายหลักในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การพัฒนาที่ดิน โดยเผยแพร่ความรู้ให้ เกษตรกรทำการปรับปรุงดินที่เสื่อมคุณค่าไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก ให้นำมาใช้ ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ที่สามารถลดต้นทุนการผลิตเป็นการยกระดับรายได้ และ ความ เป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น การให้บริการข่าวสารการพัฒนาที่ดิน ตลอดจนความรู้ ความก้าวหน้าในวิชาการที่ดินแผนใหม่แก่เกษตรกร^๗

การดำเนินการตามนโยบายข้างต้น ขึ้นแรกจำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสาร ระหว่างเจ้าหน้าที่หรือผู้พัฒนา กับเกษตรกรหรือผู้รับการพัฒนา การพัฒนาจึงเริ่มต้น และดำเนินต่อไปได้ โดยขึ้นเริ่มต้นคือภายหลังการวางแผนและกำหนดโครงการแล้ว อาจประกาศให้เกษตรกรในชนบทผู้รับพัฒนานั้นทราบถึงโครงการหรือกำหนดการ เป็นขั้นตอนโดยช่องทางสื่อต่าง ๆ เช่น หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน วิทยุกระจายเสียง ที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น หรือหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น หรือแจ้งไปยังกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในท้องถิ่น ที่ต้องการพัฒนา ครั้นถึงกำหนดนัดหมายผู้พัฒนาที่ต้องไปบรรยายชี้แจงพร้อมสื่อต่าง ๆ

^๕ รายงานพิเศษ , " วิกฤตชาวนายุคนิก(๒) ล้มละลายขายที่ทิ้ง " , ประชาชาติธุรกิจ (14-17 ตุลาคม 2533) : 36.

^๖ ไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร, "เกษตรกรปี 33-34", เดลินิวส์ (30 ธันวาคม 2533) : 7

^๗ คณะทำงานร่างแผนการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์, แผนการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์การพัฒนาที่ดิน (กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ : 2532) หน้า 3.

ประกอบคำบรรยายให้ผู้รับการพัฒนาเข้าใจถึงโครงการพัฒนาโดยละเอียด เพื่อให้เกษตรกรทั่วไปได้มีความรู้ ความเข้าใจในการที่จะนำความรู้การพัฒนาที่ดินแผนใหม่ไปใช้ในการประกอบอาชีพของตนเองอย่างถูกต้อง^๙ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การพัฒนาที่ดินข้อหนึ่ง

การประชาสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาประเทศมีสาระสำคัญอยู่ที่การให้บริการข่าวสารและข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาแก่ผู้รับพัฒนาอย่างเพียงพอ เพื่อที่จะได้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ เพื่อเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะช่วยให้เกษตรกรได้ตัดสินใจการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสภาวะแวดล้อม การที่จะช่วยให้โครงการพัฒนาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การประชาสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาประเทศ^{๑๐} จึงควรเน้นการให้บริการข่าวสารและข้อมูลแก่เกษตรกรเพื่อให้เข้าใจ เมื่อได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเพียงพอก็จะเกิดความตื่นตัว มีความรู้มีทัศนคติที่ดีและสามารถตัดสินใจในการดำเนินชีวิตได้ถูกต้องด้วยตัวของเขาเอง ไม่มีความจำเป็นที่จะไปชักจูงให้เปลี่ยนความเชื่อ ทัศนคติหรือค่านิยมดั้งเดิมที่มีอยู่

แม้ว่าการประชาสัมพันธ์เพื่อพัฒนามีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในระดับพื้นฐานหรือระดับที่ก้าวไปไกลแล้ว แต่เท่าที่ผ่านมา การประชาสัมพันธ์เพื่อพัฒนายังมิได้อยู่ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาประเทศ ดังจะเห็นได้ว่ายังมิได้จัดทำแผนประชาสัมพันธ์อย่างเป็นทางการที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ^{๑๑} เป็นผลทำให้การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ที่เป็นอยู่มีลักษณะกระจัดกระจาย ส่วนใหญ่มักจะเน้นการประชาสัมพันธ์ในรูปของการเผยแพร่ชื่อเสียงหรือรักษาภาพพจน์ของหน่วยงานเท่านั้น ทางด้านเนื้อหาสาระที่จะทำการเผยแพร่ และเป็นการประชาสัมพันธ์เฉพาะกิจเฉพาะหน้าเท่านั้น ขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง^{๑๒} และ

^๙ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2.

^{๑๐} บุญเลิศ ศุภคิลก, "ประชาสัมพันธ์เพื่อการพัฒนา", สื่อมวลชนปริทัศน์ (12 มกราคม 2532), หน้า 8.

^{๑๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า 9.

^{๑๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ เป็นไปในลักษณะกว้างครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเสริมสร้างความเข้าใจมีหลายระดับด้วยกัน ผู้พัฒนาจึงควร พิจารณาการนำเสนอข่าวสารที่น่าสนใจ ให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและ สสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้ชนบทอย่างแท้จริง ขณะเดียวกันควร มีการรวบรวมข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายในภาคสนาม เพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งการ ในระดับนโยบายอย่างถูกต้องเหมาะสม

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อต่าง ๆ ของ เกษตรกร ซึ่งได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อพื้นบ้านอื่น ๆ เช่น เพลงขอ ลีเก หมอลำ และสื่อเฉพาะกิจต่างๆซึ่งสามารถนำมาใช้สนับสนุนการพัฒนา ให้ดีขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ต้องการทราบว่าเกษตรกรมีการยอมรับการพัฒนาที่เดินไป ปฏิบัติอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น นำมาใช้ในการวางแผนการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารการพัฒนาที่เดินไปสู่เกษตรกรได้เหมาะสมในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนโดยทั่วไป และสื่อพื้นบ้าน ของเกษตรกรในจังหวัดน่าน ลำพูน กำแพงเพชร และขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจของหน่วยงานอื่น และ ของกรมพัฒนาที่ดินของเกษตรกรในจังหวัดน่าน ลำพูน กำแพงเพชร และขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจ กับการยอมรับการพัฒนาที่ดินของเกษตรกร

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานของการวิจัย

1. พฤติกรรมเปิดรับสื่อมวลชน ของเกษตรกร ในจังหวัดน่าน ลำพูน กำแพงเพชร และขอนแก่น แตกต่างกัน
2. พฤติกรรมเปิดรับสื่อพื้นบ้าน ของเกษตรกร ในจังหวัดน่าน ลำพูน กำแพงเพชร และขอนแก่น แตกต่างกัน
3. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจ ของหน่วยงานอื่น ของเกษตรกร ในจังหวัดน่าน ลำพูน กำแพงเพชร และขอนแก่น แตกต่างกัน
4. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจของกรมพัฒนาที่ดินของเกษตรกร ในจังหวัดน่าน ลำพูน กำแพงเพชร และขอนแก่น แตกต่างกัน
5. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจกับการยอมรับการพัฒนาที่ดินไปปฏิบัติ
6. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจของหน่วยงานอื่นกับการยอมรับการพัฒนาที่ดินไปปฏิบัติ
7. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจของกรมพัฒนาที่ดินกับการยอมรับการพัฒนาที่ดินไปปฏิบัติ

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิยามศัพท์

1. เกษตรกร หมายถึง บุคคลที่ทำงาน ทำไร่เป็นอาชีพหลัก ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดน่าน ลำพูน กำแพงเพชร และขอนแก่น
2. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน หมายถึง การเคยอ่านหนังสือพิมพ์ การเคยฟังวิทยุ และการเคยดูโทรทัศน์ โดยวัดจากคะแนนรวมของการเคยเปิดรับสื่อแต่ละชนิด เหตุผลที่เคยเปิดรับรวมทั้งความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อแต่ละชนิด
3. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อพื้นบ้าน หมายถึง การเคยฟัง และเคยดูดนตรีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน ได้แก่ เพลงซอ ลิเก หมอลำ
4. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจ หมายถึง การเคยได้รับข่าวสาร การเคยอ่านสิ่งพิมพ์ เช่น เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานราชการ ไปสเตอร์ แผ่นพับ และเคยรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นและเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน
5. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจของหน่วยงานอื่น หมายถึง การเคยได้รับข่าวสาร การเคยได้อ่านสิ่งพิมพ์ของหน่วยงานอื่น เช่น เอกสารเผยแพร่ ไปสเตอร์ แผ่นพับ และเคยได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่อื่น
6. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจของกรมพัฒนาที่ดิน หมายถึง การเคยได้รับข่าวสาร การเคยได้อ่านสิ่งพิมพ์ของกรมพัฒนาที่ดิน เช่น เอกสารเผยแพร่ ไปสเตอร์ แผ่นพับและเคยได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน
7. การพัฒนาที่ดิน* หมายถึง การปรับปรุงดิน และการบำรุงดิน มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์ทางการเกษตร การอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อป้องกันการเสื่อมโทรมของคุณภาพดิน
8. การยอมรับการพัฒนาที่ดิน หมายถึง การยอมรับความคิดเห็น และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการปรับปรุงดินที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ โดยวัดจากคะแนนรวมของการเคยนำความรู้จากสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจไปใช้ประโยชน์ได้ และการรู้จักแก้ไขปัญหาที่ดินในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

* คณะทำงานวางแผนการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์, แผนการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์การพัฒนาที่ดิน (กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) ฉบับโรเนียว.

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน สื่อพื้นบ้าน และสื่อเฉพาะกิจของเกษตรกรในจังหวัดน่าน ลำพูน กำแพงเพชร และขอนแก่น รวมทั้งสิ้น 320 คน

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะจังหวัดน่าน ลำพูน กำแพงเพชร และขอนแก่น ซึ่งได้ทำการเก็บข้อมูลในหมู่บ้านที่มีโครงการและกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาที่ดิน
2. การศึกษาสื่อมวลชน ศึกษาเฉพาะ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ เท่านั้น เพราะสื่อมวลชนอื่นแพร่หลายน้อย
3. การศึกษาสื่อเฉพาะกิจ ศึกษาเฉพาะ เอกสารแนะนำ แผ่นปลิว โปสเตอร์ แผ่นพับ รวมทั้งเจ้าหน้าที่จากกรมพัฒนาที่ดินและจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร
4. ประชากรที่มุ่งศึกษา คือ เกษตรกรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีหรือเคยมีโครงการพัฒนาที่ดินของกรมพัฒนาที่ดินเท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับสื่อจากเกษตรกร ซึ่งอยู่ในโครงการพัฒนาที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งจะสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับการวางแผนการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การพัฒนาที่ดินแก่เกษตรกร
2. ทำให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ ในการเลือกใช้สื่อมวลชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานกรมพัฒนาที่ดิน ที่จำเป็นต้องใช้สื่อมวลชนเข้าช่วยเหลืองานพัฒนา
3. เป็นการเพิ่มพูนความรู้ทางด้านนิเทศศาสตร์พัฒนาการ ในเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับสื่อของเกษตรกร และเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการศึกษาวิจัยเรื่อง การสื่อสารเพื่อการพัฒนาต่อไป